

درس نهم

من یک نرنگم آدم

«... این اقتدار فقط با آموزش نظامی به تنهایی حاصل نمی‌شود؛ آموزش نظامی، به علاوه تقویت عزم و ایمان. دل باید نیرومند باشد، تا جسم نیرومند و سلاح نیرومند را بتواند به کار بگیرد.
جوان‌های عزیز! خودتان را قوی کنید و عزم راسخ را در درون خودتان پرورش دهید...»
بیانات مقام معظم رهبری ۱۳۸۴/۹/۳۰

قبل از آغاز درس، حتما لوح فشرده آموزشی مربوط به درس « امنیت و تهدید» را ببینید.

• فنون دفاع و رزم

دانش آموز عزیز! مهارت‌های دفاع و رزم برای مقابله هوشمندانه با تهدیدات دشمن لازمه زندگی است. ما زمانی به آمادگی رزمی خود اطمینان حاصل می‌کنیم که با آموزش‌های عملی، توانایی رزم انفرادی را کسب کنیم.

رزم انفرادی، مجموعه روش‌ها و مهارت‌های مصون ماندن از خطر آسیب دشمن است که در میدان رزم به کار می‌رود.

برخی از این مهارت‌ها عبارت است: شناسایی عوارض زمین، حرکات در رزم، اختفا و استتار، جهت یابی، کار با قطب‌نما و موقعیت یاب، تخمین مسافت، اصول نگهبانی، ایست و بازرسی و...

بیشتر بدانید (۱)

امام علی (ع) در جنگ جمل برخی از فنون رزمی را به فرزند شجاعش محمد حنفیه متذکر می‌شود:

– اگر کوه‌ها متزلزل شوند، تو تکان مخور! (اشاره به استقامت و پایداری که بدون آن پیروزی غیرممکن است).

– قدم‌هایت را در زمین میخکوب کن! (اشاره به این که فکر عقب‌نشینی و فرار از میدان نباش و در برابر دشمن ثابت قدم باش!)

– سَرت (جمجمه‌ات) را به خدا بسپار! (اشاره به آمادگی برای ایثار، جانبازی و شهادت و توکل به خدا که مایه شجاعت و شهامت است)

– دندان‌هایت را به هم بفشار! (اشاره به از بین رفتن لرزش بدن، استواری و استقامت در برابر ضربات دشمن)

– توکل به خداوند و توجه به این که پیروزی از سوی خداست.

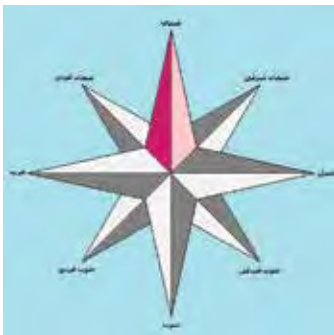
● جهت یابی (با گرامی داشت یاد دیده بان های شهید و جانباز دوران هشت سال دفاع مقدس) یک رزمنده باید موقعیت خود را نسبت به دشمن، نیروهای خودی و سایر عوارض زمین بداند تا در زمان پیشروی و برگشت (روز و شب) در مسیر صحیح حرکت کند. همچنین جهت یابی در زندگی روزمره ما به منظور یافتن قبله، یافتن مسیر حرکت در پیاده روی و کوهنوردی، پیدا کردن مسیر درست در کویر، جنگل و بوته زارها و ... حائز اهمیت است.

جهت های اصلی و فرعی:

۱- جهت های اصلی^۱: شامل جهت های چهارگانه شمال، جنوب، مشرق (خاور)، مغرب (باختر)^۲ است که با یافتن یکی از آنها، سایر جهت ها را به راحتی می توان مشخص کرد، بدین ترتیب که هرگاه به سوی شمال ایستاده باشیم، پشت سر ما، جنوب، سمت راست مشرق و سمت چپ ما مغرب خواهد بود.

۲- جهت های فرعی^۱: به جهت هایی گفته می شود که در بین چهار جهت اصلی واقع شده اند. تصویر زیر جهت های اصلی و فرعی نمایش داده شده اند.

۱- Cardinal Points

۲- East (E مغرب) West (W جنوب) South (S شمال) North (N مشرق)

۳- Subcardinal Points

اصولاً جهت یابی به وسیله قطب نما و یا به وسیله گیرنده های دستی موقعیت یاب (GPS) به راحتی و با دقت بسیار زیاد، انجام می شود. یادگیری سایر روش های جهت یابی در نبود این ابزارها برای رزم آور بسیار اهمیت دارد.

بیشتر بدانید (۱)

GPS چیست و چگونه کار می کند؟

انواع دستگاه های سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی GPS

GPS مخفف سه کلمه Geographic Positioning Systems به معنی سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی است. این سامانه از مجموعه ماهواره های موقعیت یاب جغرافیایی تشکیل شده که موقعیت پدیده های مختلف را بر روی کره زمین شناسایی و به کاربران مخابره می کند. کاربران با در اختیار داشتن گیرنده های قوی آنتن دار یا گیرنده های دستی موسوم به GPS در هر نقطه ای از کره زمین، حتی در حال حرکت می توانند موقعیت دقیق خود را دریافت کنند. گیرنده ها پس از برقراری ارتباط با ماهواره ها در فضا، مشخص می کنند که اکنون گیرنده در چه طول و عرض جغرافیایی و در چه ارتفاعی از سطح دریا قرار دارد و یا در چه سمتی و با چه سرعتی در حال حرکت است. این سامانه برای ردیابی یا راهبری کشتی ها، هواپیماها، خودروها کمک مؤثری می کند.

۱- Compass

۲- امروزه برخی گوشی های تلفن همراه مجهز به سامانه تعیین موقعیت جغرافیایی (جی پی اس) می باشند که علاوه بر ارتفاع نقاط، مختصات جغرافیایی و جهت های جغرافیایی را نیز نمایش می دهند.

جهت‌یابی در روز

۱- جهت‌یابی به کمک خورشید: خورشید هر روز صبح تقریباً از سمت مشرق طلوع و آخر روز از سمت مغرب غروب می‌کند و چون ایران در نیمکره شمالی زمین واقع شده است، اغلب در هنگام ظهر، خورشید در نیمه جنوبی آسمان است و سمت جنوب را نشان می‌دهد. در روزهای اول فروردین و اول مهرماه هر سال، خورشید دقیقاً از جهت مشرق طلوع و از جهت غرب هم غروب می‌کند و در سایر ایام سال به خصوص اول تابستان و زمستان این روش خیلی دقیق نیست.^۱

۲- جهت‌یابی به کمک سایه شاخص: شاخص، چوب، میله یا هر شیء نسبتاً صاف و به طول تقریبی یک متر است که به صورت عمودی در زمینی مسطح نصب می‌شود. در این روش، پس از نصب شاخص، انتهای سایه آن را روی زمین با یک سنگ علامت‌گذاری می‌کنیم. پس از حدود پانزده تا بیست دقیقه محل جدید سایه شاخص را دوباره علامت‌گذاری می‌کنیم. حال اگر این دو نقطه را به یکدیگر وصل کنیم و طوری بایستیم که پای چپ روی نقطه اول و پای راست روی نقطه دوم باشد، رو به روی ما شمال و پشت سرمان نیز جنوب خواهد بود.

فعالیت (۱)

با همراهی و نظارت مربی آموزش عملی درس در حیاط آموزشگاه (فضایی که آفتاب‌گیر باشد) مراحل جهت‌یابی به کمک شاخص را به صورت عملی انجام دهید. هم‌چنین جهات اصلی و فرعی را مشخص نمایید.

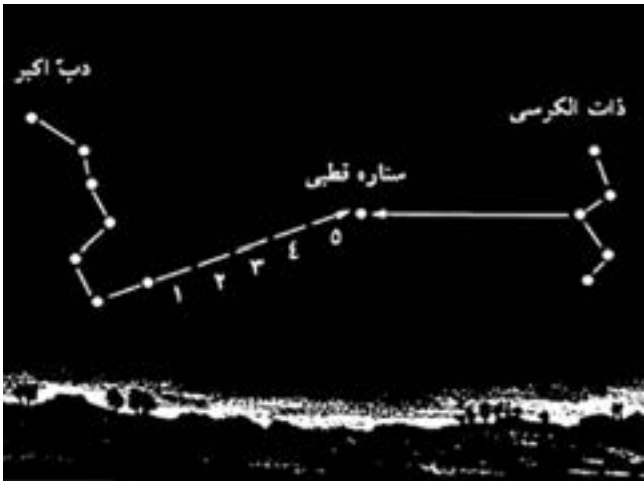
نکته: از کاربرد رنگ برای علامت‌گذاری کف حیاط آموزشگاه خودداری کنید!

۱- جهت کسب اطلاعات بیشتر از دبیر جغرافیای خود کمک بگیرید.

جهت یابی در شب

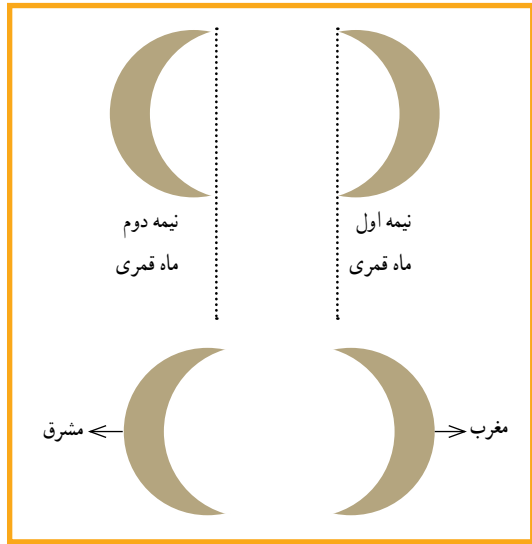
۱- جهت یابی به کمک ستاره قطبی: در نیم کره شمالی ستاره قطبی با دقت بسیار زیادی جهت شمال جغرافیایی را نشان می دهد. برای مشاهده این ستاره که سایر ستارگان و صورت های فلکی به محوریت آن می چرخند، ابتدا باید صورت فلکی دب اکبر یا صورت فلکی ذات الکرسی را پیدا کرد. دب اکبر یا خرس بزرگ به مجموعه ای از هفت ستاره گفته می شود که در آسمان به شکل ملاقه دیده می شوند. اگر فاصله دو ستاره لبه آبریز ملاقه را یک واحد در نظر بگیریم و آن را پنج برابر در همان مسیر ادامه دهیم، به تک ستاره ای پرنور می رسیم که ستاره قطبی است و اگر به سمت آن بایستیم، روبه جهت شمال ایستاده ایم.

صورت فلکی ذات الکرسی نیز پنج ستاره است که به دلیل چرخش در آسمان به شکل حروف لاتین M یا W دیده می شود. اگر ستاره وسط حرف را در مسیر مستقیم، پنج برابر فاصله دو ستاره، ادامه دهیم، به ستاره قطبی می رسیم.

موقعیت صورت فلکی دب اکبر و ذات الکرسی نسبت به ستاره قطبی

۲- جهت یابی به کمک ماه: در این روش ابتدا باید بدانیم در نیمه اول یا دوم ماه قمری هستیم. برای تشخیص این موضوع دو سر هلال ماه را با خط فرضی به یکدیگر وصل می کنیم و امتداد می دهیم. اگر شکلی شبیه حرف لاتین p تشکیل شد، در نیمه اول ماه هستیم. در این حالت سمت برجسته یا محدب ماه، جهت مغرب را نشان می دهد. اگر با اتصال دو سر هلال، حرف لاتین q تشکیل شود، در نیمه دوم ماه قرار داریم. در این حالت قسمت برجستگی ماه جهت مشرق را نشان می دهد.

روش جهت یابی به کمک ماه

فعالیت (۲)

بر روی یک برگ کاغذ شطرنجی، جهت یابی به کمک ستاره قطبی و ماه را ترسیم کنید.

● تخمین مسافت

اندازه گیری تقریبی مسافت یا فاصله بین دو نقطه را تخمین مسافت می گویند. برای اینکه یک رزم آور بتواند در میدان نبرد، سلاح خود را تنظیم کند و هدف گیری دقیق تری داشته باشد، فن تخمین مسافت را می آموزد. همچنین یک رزمنده دیده بان برای این که بتواند گزارشی دقیق از محل صحیح اهداف و عوارض را به فرماندهان گزارش دهد، به آموزش فن تخمین مسافت در رزم انفرادی نیاز دارد.

اندازه گیری مسافت با نقشه : ما در این روش به کمک نقشه توپوگرافی محل و یک خط کش، در ابتدا دو نقطه مورد نظر را روی نقشه مشخص می کنیم و به وسیله خط کش فاصله مستقیم آن دو نقطه را اندازه گیری می کنیم. سپس عدد به دست آمده را که به سانتی متر است در مخرج مقیاس نقشه ضرب می کنیم تا فاصله حقیقی دو نقطه روی زمین به سانتی متر به دست آید. پس از آن عدد مورد نظر را بر 100 تقسیم می کنیم تا فاصله به متر محاسبه گردد.

فاصله دو نقطه روی نقشه به سانتی متر \times مخرج مقیاس = فاصله افقی همان دو نقطه بر روی زمین

مثال: اگر فاصله دو نقطه الف و ب روی نقشه توپوگرافی با مقیاس ۱/۵۰۰۰۰ برابر با ۸ سانتی متر باشد، فاصله حقیقی دو نقطه روی زمین این گونه به دست می آید:

$$\text{متر } ۴۰۰۰۰۰ / ۱۰۰ = ۴۰۰۰ \quad \text{متر } ۸ \times ۵۰۰۰۰ = ۴۰۰۰۰۰$$

تخمین مسافت به وسیله یگان صدمتری

۱- این روش برای تخمین مسافت تا ۵۰۰ متر مورد استفاده قرار می گیرد. بدین ترتیب که ابتدا یک فاصله صدمتری را روی زمین مجسم می کنیم و سپس تعیین می نماییم که از موضع تا هدف چند تا از این اندازه ها وجود دارد.

● آشنایی با اسلحه انفرادی

امروزه علیرغم متنوع شدن تسلیحات نظامی و پیشرفت سلاح دوربرد، هنوز هم سلاح انفرادی در جبهه های نبرد و مقابله با دشمنان دارای اهمیت است.

با توجه به این که رزمندگان دوران دفاع مقدس از اسلحه کلاشینکف برای دفاع در مقابل متجاوزان استفاده می کردند و در حال حاضر نیز این اسلحه به عنوان اسلحه سازمانی نیروهای بسیج است، در این بخش از درس با ویژگی ها و چگونگی استفاده انفرادی بیشتر از این اسلحه آشنا می شوید.

نمای ظاهری تفنگ کلاشینکف

جدول ۹-۱ مشخصات اسلحه کلاشینکف

ردیف	عنوان	شرح
۱	کالیبر	۷/۶۲ میلی متر
۲	تعداد خان	۴ خان گردش از جیب به راست
۳	طول اسلحه با سر نیزه	۱۰۲ سانتی متر
۴	شلیک در حالت تک تیر	۴۰ گلوله در دقیقه
۵	شلیک در حالت رگبار	۹۵ گلوله در دقیقه
۶	برد مقید	۴۰۰ متر
۷	برد نهایی	۲۰۰۰ متر

بیشتر بدانید (۲)

- ۱- **کالیبر (Caliber):** قطر دهانه لوله هر جنگ افزاری را کالیبر می‌گویند. مثال قطر دهانه لوله اسلحه کالشینکف ۷/۶۲ میلی متر است.
- ۲- **خان (Tube):** شیارهایی است که داخل لوله تفنگ ایجاد می‌کنند، این شیارها به گلوله دوران داده و در نتیجه برد گلوله و قدرت تخریب را زیادتر می‌کند.
- ۳- **بُرد مفید:** مسافتی است که از جنگ افزار انتظار می‌رود به دقت تیراندازی کند و موجب تلفات و خسارت گردد.
- ۴- **بُرد نهایی:** حداکثر مسافتی است که از یک جنگ افزار انتظار می‌رود به دقت تیراندازی کند و در چنین مسافتی تلفات و خسارتی نیز وجود ندارد.

باز و بسته کردن اسلحه

مسئولیت نگهداری و عیب یابی اسلحه انفرادی برعهده کسی است که از آن استفاده می‌کند. اسلحه انفرادی کلاشینکف باید همیشه روغن کاری شده و بدون عیب باشد. لذا لازم است یک رزم آور به راحتی و با مهارت بتواند اسلحه خود را باز و بسته کند.^۱

قطعات باز شده اسلحه کلاشینکف

- ۱- روپوش محفظه ۲- آلات متحرک ۳- قطعه گنگدن ۴- میله و فنر ارتجاع ۵- بدنه ۶- سیلندر گاز ۷- سمبه ۸- شعله پوش ۹- روپوش لوله ۱۰- غلاف سرنیزه ۱۱- سرنیزه ۱۲- خشاب

۱- البته روش صحیح باز و بسته کردن اسلحه، قطعه‌شناسی و مراحل رفع گیر در اردوی عملی درس آمادگی دفاعی توسط مربیان سازمان بسیج دانش‌آموزی به شما آموزش داده می‌شود.

بیشتر بدانید

اصول ایمنی هنگام استفاده از اسلحه

- ۱- اسلحه باید قبل از تیراندازی بازدید شود.
- ۲- هنگام تحویل گرفتن یا تحویل دادن اسلحه، باید از خالی بودن آن اطمینان حاصل کنید.
- ۳- هنگام باز و بسته کردن و یا تحویل گرفتن اسلحه برای اطمینان از خالی بودن آن، روبه فضای مطمئن (به سوی آسمان) ماشه را بچکانید.
- ۴- از هرگونه شوخی کردن با اسلحه و نشانه روی به سوی دیگران خودداری کنید.
- ۵- با ماشه اسلحه نباید بازی کرد؛ زیرا حساس است.
- ۶- زمانی که ضرورتی برای تیراندازی نیست، اسلحه در حالت ضامن باشد.
- ۷- مهمات و فشنگ‌ها را در معرض حرارت شدید قرار ندهید و هیچ‌گاه به ته‌چاشنی فشنگ ضربه زنید.
- ۸- هنگام تیراندازی دست را در مقابل مسیر رفت و برگشت دستگیره آتش قرار ندهید.

● اصول تیراندازی صحیح

تیراندازی دقیق یک مهارت فردی است که با آموزش، تمرین و پشتکار به دست می‌آید.

قلق‌گیری :

قلق‌گیری عملی است که قبل از تیراندازی برای به دست آوردن دقت اسلحه انجام می‌شود.

حالت‌های صحیح تیراندازی

۱- حالت ایستاده

۲- حالت به زانو

۳- حالت نشسته

۴- حالت درازکش

حالت ایستاده

تصویر ۹-۱۲- حالت به زانو

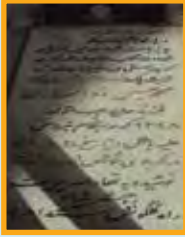

تصویر ۹-۱۳- حالت نشسته

تصویر ۹-۱۴- حالت درازکش

بیشتر بدانید

تک تیرانداز ۱۲ ساله: شاید قدش به اندازه سلاحی بود که در دست می‌گرفت. اما مهارتش در تیراندازی، از او یک تک تیرانداز شجاع و قابل ساخته بود. «محمدحسین ذوالفقاری» ۱۰ فروردین ۱۳۴۸ در روستای شهیدیه میبد به دنیا آمد. با آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، با کسب رضایت والدین برای گذراندن دوره آموزش نظامی به پادگان رفت. محمدحسین با اصرار زیاد در ۲۳ مهرماه ۱۳۶۰ به جبهه اعزام شد و ۱۸ آذرماه خبر شهادت برادرش در منطقه لاله‌زار بستان را شنید. محمدحسین، تک تیرانداز گردان عاشورا بود که ۲۸ دی ماه سال ۱۳۶۰، وقتی فقط ۱۲ سالش بود به دلیل اصابت ترکش، به شهادت رسید.

● دفاع شهری (با گرمی داشت یاد و خاطره شهدای مدافع حرم)

سکونت گاه‌های انسانی مانند شهرها و کلان شهرها همواره در معرض خطرات طبیعی و انسانی مانند: جنگ و خرابکاری، سیل و زمین لرزه، خشک سالی، گرد و خاک غلیظ، بیماری‌های واگیردار، آلودگی عمده آب شرب، قطعی طولانی برق و ... هستند و امنیت ساکنان به خطر می‌افتد. شهرهایی در برابر حوادث، دارای مقاومت بیشتری خواهند بود که از افراد آموزش دیده و آماده، زیر ساخت‌های مناسب و سامانه‌های هشداردهنده برخوردار باشد.

فعالیت (۳)

جدول زیر را کامل کنید. از دیگران مشورت بگیرید و در گروه بحث کنید.

ردیف	خطر تهدید کننده محل زندگی شما	اثرات خطر در زندگی شما	اقدامات دفاعی
۱	خرابکاری در محل زندگی		
۲	شایعات و جنگ روانی		
۳	هجوم نیروهای مسلح دشمن		
۴	تصرف مکان‌های حساس		
۵			
۶			

دفاع شهری شامل اقدامات مردمی در برابر حوادث، جنگ و سایر تهدیدات است که تأکید آن بر آموزش‌های عمومی و پیش‌گیری است.

یکی از روش‌های آماده‌سازی رزم‌آوران شهری، اجرای تمرین‌های نظامی یا رزمایش‌ها می‌باشد که با مشارکت نیروهای انتظامی و بسیجیان هر محله، روستا و شهر برگزار می‌گردد.

رزمایش شهری

در سال‌های اخیر در بسیاری از شهرهای کشورهای مسلمان افغانستان، عراق و سوریه جنگ و دفاع شهری در جریان بوده است. حفر تونل‌های شهری و ایجاد انفجار و تخریب مناطق مسکونی و بی‌دفاع به منظور تشدید رعب و وحشت در مردم، استفاده از کمربندهای انفجاری، کاربرد گازهای شیمیایی و سمی، پرتاب انواع نارنجک و ... از فنون رزمی گروهک‌های تروریستی تشکیل شده و مورد حمایت آمریکا و رژیم صهیونیستی است که امنیت شهرهای اسلامی و زیارتی را تضعیف کرده است.

جنگ و دفاع شهری مردم سوریه

جنگ و دفاع شهری مردم عراق

کمین و ضد کمین : یکی دیگر از فنون رزمی که توسط رزم آوران به خصوص در مواضع شهری و سکونت گاهی مورد استفاده قرار می‌گیری کمین و ضد کمین است. کمین یک حمله غافل گیرانه از محلی پنهانی علیه نیروهای در حال حرکت، موقتاً ثابت پیاده یا موتور است.

بیشتر بدانید

اهمیت کمین در این است که :

- توان رزمی دشمن را کاهش می‌دهد.
- روحیه جنگ جویی آنان را تضعیف می‌کند.
- از جابه جایی وسیع نیروها و تجهیزات جلوگیری می‌کند.
- با تجهیزات کم و ساده می‌توان دشمن را به ستوه آورد.
- در اجرای عملیات کمین باید سلاح و تجهیزات مناسب پیش بینی شود، خصوصیات و شرایط منطقه کمین، استتار، اختفا و پوشش مناسب طراحی شود. بهترین منطقه جغرافیایی یا شهری بررسی و انتخاب شده و سپس نیروهای کمین کننده سازماندهی شوند.

ضد کمین در واقع عکس العمل سریع نیروهای خودی، علیه مواضع نیروهای کمین کننده دشمن به منظور پاسخ به آتش، کسب برتری، نجات افراد و کاهش تلفات است.